ANEXO XIII
MODELO DE PROGRAMACIÓN DE MÓDULOS PROFESIONAIS

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36014489	A Xunqueira	Pontevedra	2023/2024

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CMSSC01	Atención a persoas en situación de dependencia	Ciclos formativos de grao medio	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0214	Apoio á comunicación	2023/2024	3	87	87

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	ROSA MARÍA GAVIEIRO GAVIEIRO
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

As persoas que obteñan este título han exercer a súa actividade no sector de servizos ás persoas, de carácter asistencial, psicosocial e de apoio á xestión doméstica.

As ocupacións e os postos de traballo salientados, son os seguintes:

- Coidador/a de persoas en situación de dependencia en institucións e/ou domicilios.
- Coidador/a en centros de atención psiquiátrica.
- Xerocultor/a.
- Gobernante/a e subgobernante/a de persoas en situación de dependencia en institucións.
- Auxiliar responsable de pranta de residencias de maiores e persoas con discapacidade.
- Auxiliar de axuda a domicilio.
- Asistente de atención domiciliaria.
- Traballador/a familiar.

¿ Auxiliar de educación especial.

¿ Asistente persoal.

¿ Teleoperador/ora de teleasistencia.

As medidas establecidas na Lei 39/2006, do 14 de decembro, de promoción da autonomía persoal e atención ás persoas en situación de dependencia, o aumento de persoas maiores na nosa comunidade e a diminución de coidadoras informais, faría previsíbel unha alta inserción laboral e unha tendencia de crecemento estábel, se ben o actual escenario socioeconómico pode frear a demanda de persoas altamente cualificadas para tarefas de atención.

O forte crecemento dos servizos de atención diúrna que se observaba nos últimos anos vai requirir profesionais con maior competencia e versatilidade na realización de actividades de apoio psicosocial.

A progresiva implantación das novas tecnoloxías fai necesaria tamén unha actualización permanente neste campo, para se adaptar aos cambios que se vaian introducindo nas institucións e no propio domicilio.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	comunicación linguaxe e SAAC	introducción as contidos teóricos básicos do MP	15	12
2	SAAC para persoas con dificultades específicas	sistema sistema bliss, spc , usuarios/as perfís e axudas	27	35
3	SAAC para persoas con deficiencias sensoriais	LSE, metodos oralistas, xestualistas, bimodais ..	27	35

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
4	estratexias e necesidades de intervención; trastornos da linguaxe máis frecuentes	a comunicación no marco do PAI e a súa abordaxe	18	18

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	comunicación linguaxe e SAAC	15

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Relaciona os sistemas alternativos e aumentativos de comunicación coa persoa en situación de dependencia, e valora as súas dificultades específicas.	NO
RA3 - Realiza actividades de apoio á comunicación, e describe sistemas alternativos e aumentativos de comunicación sen axuda.	NO
RA4 - Realiza o seguimento das actuacións de apoio á comunicación formalizando os protocolos de rexistro establecidos.	NO

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Argumentouse a influencia da comunicación no desenvolvemento diario das persoas.
CA1.3 Describíronse as características dos principais sistemas alternativos e aumentativos de comunicación.
CA1.4 Identificáronse os principais factores que dificultan ou favorecen a comunicación coa persoa en situación de dependencia.
CA1.5 Interpretáronse as informacións sobre o apoio á comunicación recibidas no plan ou no proxecto de atención individualizado.
CA1.6 Seleccionáronse técnicas para favorecer a implicación familiar e do ámbito social na comunicación coa persoa usuaria.
CA1.7 Xustificouse a necesidade de adoptar medidas de prevención e seguridade no uso de sistemas alternativos de comunicación.

Criterios de avaliación
CA3.2 Describíronse os principais signos utilizados en situacións habituais de atención a persoas en situación de dependencia.
CA3.6 Comprendéronse mensaxes expresadas mediante sistemas de comunicación sen axuda.
CA4.1 Formalizáronse protocolos de rexistro como medio de avaliación da competencia comunicativa da persoa usuaria.
CA4.5 Identificáronse protocolos de transmisión ao equipo sobre a adecuación do sistema de comunicación elixido.

4.1.e) Contidos

Contidos
Proceso comunicativo e os seus elementos.
0O persoal técnico como modelo de comunicación.
Importancia da comunicación no desenvolvemento das persoas.
Comunicación alternativa e aumentativa: consideracións xerais sobre os sistemas de comunicación alternativa e aumentativa.
Factores favorecedores e inhibidores da comunicación: accesibilidade. Interacción entre persoas usuarias mediante distintos sistemas comunicativos.
Valoración da importancia da comunicación e da interacción comunicativa en diversos contextos. Selección de técnicas para favorecer a implicación familiar e do contorno social na comunicación coa persoa usuaria
Medidas de prevención e seguridade no uso de sistemas alternativos de comunicación.
Principais sistemas de comunicación sen axuda: LSE e bimodal. Elementos que rexen os sistemas de comunicación sen axuda.
Vocabulario básico da lingua de signos. Vocabulario temático: a casa, a residencia, a comida, a saúde e outros signos de interese.
Uso doutros sistemas non xeneralizados de comunicación sen axuda. Descrición doutros sistemas de comunicación sen axuda non xeneralizados: mímica, acenos naturais, dactilolóxico, movementos oculares, escritura en palma, etc.
Identificación dos criterios para verificar a implicación familiar e do ámbito social.
Transmisión ao equipo interdisciplinar da información recollida.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	SAAC para persoas con dificultades específicas	27

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Relaciona os sistemas alternativos e aumentativos de comunicación coa persoa en situación de dependencia, e valora as súas dificultades específicas.	NO
RA2 - Realiza actividades de apoio á comunicación, e describe sistemas alternativos e aumentativos de comunicación con axuda.	NO
RA3 - Realiza actividades de apoio á comunicación, e describe sistemas alternativos e aumentativos de comunicación sen axuda.	NO
RA4 - Realiza o seguimento das actuacións de apoio á comunicación formalizando os protocolos de rexistro establecidos.	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.2 Definíronse os conceptos de comunicación alternativa e aumentativa.
CA1.6 Seleccionáronse técnicas para favorecer a implicación familiar e do ámbito social na comunicación coa persoa usuaria.
CA2.1 Describíronse as características e os usos básicos dos principais sistemas alternativos de comunicación con axuda.
CA2.3 Describíronse outros sistemas e elementos facilitadores da comunicación con axuda.
CA2.4 Comprendéronse mensaxes expresadas mediante sistemas de comunicación con axuda.
CA2.5 Aplicáronse os axustes necesarios en función das características particulares das persoas usuarias.
CA2.6 Utilizáronse as axudas técnicas necesarias para o apoio á comunicación.
CA2.7 Xustificouse a importancia do uso das tecnoloxías da información e da comunicación nas actividades de apoio á comunicación.
CA3.1 Describíronse estruturas básicas dos sistemas alternativos sen axuda.

Criterios de avaliación
CA3.2 Describíronse os principais signos utilizados en situacións habituais de atención a persoas en situación de dependencia.
CA3.4 Aplicáronse os axustes necesarios en función das características particulares das persoas en situación de dependencia.
CA3.5 Describíronse outros sistemas e elementos facilitadores da comunicación sen axuda.
CA4.3 Establecéronse criterios para verificar o grao de cumprimento das instrucións de apoio á comunicación no ámbito familiar.
CA4.7 Argumentouse a importancia da obtención, o rexistro e a transmisión da información para mellorar a calidade do traballo realizado.

4.2.e) Contidos

Contidos
Importancia da comunicación no desenvolvemento das persoas.
Sistemas alternativos e aumentativos de comunicación: sistemas de comunicación con axuda e sen axuda.
Interpretación do plan ou do proxecto de apoio á comunicación.
Sistemas de comunicación con axuda: sistemas Bliss, SPC, etc. Criterios de aplicación Axudas de alta e baixa tecnoloxía. Elaboración de taboleiros de comunicación. Tipos de símbolos: pictográficos, arbitrarios, ideográficos, etc. Códigos de acceso: cores,
Identificación das características comunicativas da persoa usuaria e axuste dos sistemas en función destas.
Uso de axudas tecnolóxicas.
Principais características da lingua de signos. Parámetros na formación dos signos
Valoración dos sistemas de comunicación sen axuda.
Formalización de instrumentos de rexistro de competencias comunicativas.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	SAAC para persoas con deficiencias sensoriais	27

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Relaciona os sistemas alternativos e aumentativos de comunicación coa persoa en situación de dependencia, e valora as súas dificultades específicas.	NO
RA2 - Realiza actividades de apoio á comunicación, e describe sistemas alternativos e aumentativos de comunicación con axuda.	NO
RA3 - Realiza actividades de apoio á comunicación, e describe sistemas alternativos e aumentativos de comunicación sen axuda.	NO
RA4 - Realiza o seguimento das actuacións de apoio á comunicación formalizando os protocolos de rexistro establecidos.	NO

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.2 Definíronse os conceptos de comunicación alternativa e aumentativa.
CA1.5 Interpretáronse as informacións sobre o apoio á comunicación recibidas no plan ou no proxecto de atención individualizado.
CA1.7 Xustificouse a necesidade de adoptar medidas de prevención e seguridade no uso de sistemas alternativos de comunicación.
CA2.2 Creáronse mensaxes sinxelas cos diferentes sistemas de comunicación con axuda, que faciliten a comunicación e a atención á persoa usuaria.
CA2.3 Describíronse outros sistemas e elementos facilitadores da comunicación con axuda.
CA2.4 Comprendéronse mensaxes expresadas mediante sistemas de comunicación con axuda.
CA2.6 Utilizáronse as axudas técnicas necesarias para o apoio á comunicación.
CA2.7 Xustificouse a importancia do uso das tecnoloxías da información e da comunicación nas actividades de apoio á comunicación.
CA3.1 Describíronse estruturas básicas dos sistemas alternativos sen axuda.
CA3.3 Creáronse mensaxes sinxelas cos diversos sistemas de comunicación sen axuda, que faciliten a comunicación e a atención á persoa en situación de dependencia.
CA3.4 Aplicáronse os axustes necesarios en función das características particulares das persoas en situación de dependencia.

Criterios de avaliación
CA3.5 Describíronse outros sistemas e elementos facilitadores da comunicación sen axuda.
CA4.5 Identificáronse protocolos de transmisión ao equipo sobre a adecuación do sistema de comunicación elixido.

4.3.e) Contidos

Contidos
Comunicación alternativa e aumentativa: consideracións xerais sobre os sistemas de comunicación alternativa e aumentativa.
Estratexias no uso de sistemas de comunicación alternativa: adecuación das condicións ambientais.
Interpretación do plan ou do proxecto de apoio á comunicación.
Utilización dos sistemas Bliss e SPC.
Identificación das características comunicativas da persoa usuaria e axuste dos sistemas en función destas.
Identificación doutros sistemas non estandarizados de comunicación con axuda.
Valoración dos sistemas de comunicación con axuda.
Principais sistemas de comunicación sen axuda: LSE e bimodal. Elementos que rexen os sistemas de comunicación sen axuda.
Vocabulario básico da lingua de signos. Vocabulario temático: a casa, a residencia, a comida, a saúde e outros signos de interese.
Principais características do sistema bimodal: vocabulario básico.
Identificación das características comunicativas da persoa usuaria e axuste dos sistemas en función destas.
Uso doutros sistemas non xeneralizados de comunicación sen axuda. Descrición doutros sistemas de comunicación sen axuda non xeneralizados: mímica, acenos naturais, dactilolóxico, movementos oculares, escritura en palma, etc.
Valoración dos sistemas de comunicación sen axuda.
Identificación dos criterios que determinan o axuste ou cambio do sistema de comunicación.Deterioración nas funcións mentais, agravamento en patoloxías sensoriais e dificultades na xeneralización de competencias comunicativas.
Transmisión ao equipo interdisciplinar da información recollida.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	estratexias e necesidades de intervención; trastornos da linguaxe máis frecuentes	18

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Relaciona os sistemas alternativos e aumentativos de comunicación coa persoa en situación de dependencia, e valora as súas dificultades específicas.	NO
RA4 - Realiza o seguimento das actuacións de apoio á comunicación formalizando os protocolos de rexistro establecidos.	SI

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.4 Identificáronse os principais factores que dificultan ou favorecen a comunicación coa persoa en situación de dependencia.
CA1.6 Seleccionáronse técnicas para favorecer a implicación familiar e do ámbito social na comunicación coa persoa usuaria.
CA1.7 Xustificouse a necesidade de adoptar medidas de prevención e seguridade no uso de sistemas alternativos de comunicación.
CA4.1 Formalizáronse protocolos de rexistro como medio de avaliación da competencia comunicativa da persoa usuaria.
CA4.2 Argumentouse a importancia de lle transmitir ao equipo interdisciplinar a información rexistrada.
CA4.3 Establecéronse criterios para verificar o grao de cumprimento das instrucións de apoio á comunicación no ámbito familiar.
CA4.4 Comprobouse o uso correcto dos elementos que compoñen o sistema de comunicación elixido.
CA4.5 Identificáronse protocolos de transmisión ao equipo sobre a adecuación do sistema de comunicación elixido.
CA4.6 Identificáronse criterios e indicadores para detectar cambios nas necesidades de comunicación.
CA4.7 Argumentouse a importancia da obtención, o rexistro e a transmisión da información para mellorar a calidade do traballo realizado.

4.4.e) Contidos

Contidos
Sistemas alternativos e aumentativos de comunicación: sistemas de comunicación con axuda e sen axuda.
Factores favorecedores e inhibidores da comunicación: accesibilidade. Interacción entre persoas usuarias mediante distintos sistemas comunicativos.
Principais características do sistema bimodal: vocabulario básico.
Indicadores significativos nos rexistros de competencias comunicativas: número de signos expresados, número de signos comprendidos, velocidade de expresión e recepción en dactilolóxico, e tamaño da fonte en sistemas baseados na lectoescritura.
Formalización de instrumentos de rexistro de competencias comunicativas.
Xustificación da necesidade de valorar a eficacia dos sistemas de comunicación.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

- A relación social .
- Proceso na comunicación .
- O manexo da linguaxe verbal .
- Estratexias comunicativas non verbais (expresión gestual-coporal).
- Barreiras ou interferencias na comunicación .
- Adaptación do léxico da institución ás características do usuario .
- Sistemas alternativos de comunicación (dominar el alfabeto dactilológico) .
- Sistemas aumentativos de comunicación .
- Lenguaxes alternativos usuais (Sistema SPC, sistema LSE) .

En canto aos criterios de cualificación levarase a cabo un proceso de avaliación continua e integral do alumnado que proporcionará información sobre a marcha da súa aprendizaxe. No caso de que esta aprendizaxe non se consiga no ritmo desexado, identificaranse as causas do déficit coa intención de poder realizar as modificacións que se consideren oportunas para acadar os resultados de aprendizaxe.

- A cualificación acadada en cada unidade didáctica será a media ponderada de cada instrumento de avaliación, tendo en conta a pbligatoriedade de ter superados todos os mínimos esixibles con unha nota igual o, msuperior a 5 e entregar todos e cada un dos traballos establecidos para cada unidade nas datas fixadas para obter unha cualificación positiva enditos traballos con unha nota igual o superior a 5.

- A cualificación final da avaliación será a media ponderada das unidades didácticas nela desenvolvidas.
- Para aprobar o módulo é imprescindible ter cada unha das unidades didácticas aprobadas e os traballos presentados en tempo e forma según o establecido para cada un deles. Non se fará media entre as suspensas e as aprobadas.
- A nota final do módulo será a resultante da media ponderada das unidades didácticas, valorándose positivamente a evolución ascendente no redondeo ao número enteiro correspondente que figura nas actas da avaliación reflexadas éstas no Xade.

No caso de que a alumna non acade unha cualificación positiva nalgunha das unidades didácticas realizará as actividades de recuperación que establecerá a profesora de forma individualizada atendendo aos déficits da alumna e co fin de acadar os obxectivos do módulo. As actividades do plan de recuperación poderán consistir na elaboración de actividades e tarefas semellantes aos propostos durante a unidade e/ou a realización dunha proba de contidos.
O período de realización das actividades de recuperación comezará unha vez rematado o trimestre e durante o trimestre inmediatamente seguinte, e finalizará no prazo que establezan profesora e alumnado.

-Todo documento de avaliación unha vez revisado pola profesora e a alumna, será custodiado pola primeira até rematar o prazo de reclamacións da avaliación final do módulo. Especificarase o prazo de devolución de traballos e si unha vez superado dito prazo o/a alumno/a non o recolle o/a profesora entenderá que renuncia a eles. As datas e hora de entrega das actividades, traballos e realización de probas serán negociadas co alumnado pero unha vez fixadas serán inamovíbeis.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

No caso de que a alumna non acade unha cualificación positiva nas avaliacións realizará as actividades de recuperación que establecerá a profesora de forma individualizada atendendo aos déficits da alumna e co fin de acadar os obxectivos do módulo. As actividades do plan de recuperación poderán consistir na elaboración de actividades e traballos semellantes aos propostos durante a avaliación e/ou a realización dunha proba de contidos.
O período de realización das actividades de recuperación comezará unha vez rematado o trimestre e durante o trimestre inmediatamente seguinte, e finalizará no prazo que establezan profesora e alumnado.
Se as medidas de reforzo tomadas ao longo do curso resultan insuficientes e algunha alumna non supera o módulo e promociona faranse actividades de recuperación no período previsto a tal fin pola normativa vixente e unha proba das mesmas características que a deseñada para o alumnado con perda do dereito á avaliación continua.
Estas actividades concretaranse para cada alumna tomando como referencia os resultados de aprendizaxe e os contidos básicos non adquiridos. Por outra banda, as actividades de recuperación terán un carácter marcadamente global e individualizado e incluirán as modificacións metodolóxicas pertinentes para facilitar que a alumna poida alcanzar os niveis mínimos esixidos.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

Dado que o número de horas do módulo é de 87, o número máximo de faltas de asistencia non xustificadas para ter dereito á avaliación continua será de 9 horas. A perda deste dereito non supón a perda do dereito de seguir asistindo a clase.

A avaliación consistirá na realización dunha proba que constará dunha parte teórica e dunha parte práctica sobre os contidos do módulo. (sistemas aumentativo e alternativos de comunicación).

Parte teórica: poderá incluír cuestións de diferente tipo: tipo test, de elección, de resposta corta e/ou de desenvolvemento máis ou menos amplo de cuestións relacionadas cos contidos do módulo. A duración máxima desta proba será de 2 horas.

Parte práctica: poderá incluír contidos procedimentais abordados ao longo do módulo que requiran a aplicación de estratexias e protocolos específicos de intervención a por en práctica sobre os sistemas alternativos e aumentativos de comunicación . A duración desta proba terá un máximo de 2 horas.

Se se estima oportuno, poderá sustituirse a parte práctica pola valoración dos traballos realizados o longo do curso por este alumnado sendo os mesmos que os desenvolvidos ao longo do curso polo grupo/clase.

Para acadar unha cualificación positiva na proba extraordinaria é preciso obter 5 (dun máximo de 10 puntos) en cada unha das partes que a compoñen.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

Unha vez remata da a avaliación final desta programación didáctica, se revisarán tódalas anotacións e cambios acaecidos ó longo do curso, nos apartados seguintes:

Obxectivos
Desenvolvemento
Unidades Traballo
Temporalización
Metodoloxía
Materiais e Recursos
Atención á diversidade
Procedemento de avaliación
Sistema Extaordinario de avaliación
Atención o alumnado de modulos pendentes
Actividades Complementarias

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Pasarase a todo alumnado un cuestionario para obter información tanto individual como de grupo. Algúnhas preguntas farán referencia sobre as súas expectativas ante o Ciclo, porque se matricularon, que esperan de estes estudios. Tamen é necesario saber cales son sus estudios anteriores, su nivel académico,se proceden de bacharelato o accedieron mediante proba. Outra información a acadar sobre o grupo e si é un curso homoxéneo o no en canto idades e preparación. Tamén que nos comuniquen si van seguir estudando una vez terminado o ciclo o ben pensan entrar no mundo profesional.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

Conforme se establece no artigo 12º e 13º da Orde do 7 de maio de 2007 (DOG 156), entenderase por alumnado que presenta necesidades educativas especiais aquel que requira, por un período da súa escolarización ou ao longo de toda ela, apoios e atencións educativas específicas derivadas de discapacidade ou trastornos graves de conduta.
O alumnado con necesidades educativas especiais poderá ser autorizado, cando as necesidades de apoio específicas así o xustifiquen, para cursar os ciclos formativos de réxime ordinario de xeito fragmentado por módulos, cunha temporalización distinta á establecida con carácter xeral.
O alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados, será, obxeto de medidas de reforzo educativo que poden consistir en una atención mais individualizada, como lecturas complementaria, realización de exames con redución de materia, máis atividades que faciliten acadar os obxectivos

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

A Lei Orgánica 2/2006 de Educación incorpora as competencias básicas ao currículo, como un dos seus elementos máis salientables, esta incorporación das competencias básicas ao currículo é unha primeira aposta por achegar o sistema educativo ás esixencias internacionais. Unha das competencias introducidas é a competencia social e cidadán, básica para a comprensión da realidade na que se vive empregando o xuízo ético baseado nos propios valores e nas prácticas democráticas que deben presidir as nosas relacións. Enténdese que desde esta competencia o alumnado poderá afrontar dun xeito máis adecuado a convivencia coas demais persoas e o enfrontamento dos conflitos que poidan xurdir nas relacións.
Tendo en conta a familia profesional na que se encadran estes estudos, desde o módulo de Atención e Apoio Psicosocial non se fará unha programación específica da educación en valores por considerala unha parte esencial da formación das futuras técnicas, de xeito que se tratará dun modo integral ao longo de todo o proceso de ensino aprendizaxe, promovendo que o alumnado sexa capaz de actuar con criterio propio, contribuíndo á paz e á democracia e mantendo actitudes construtivas, solidarias e responsábeis ante os dereitos e obrigas cidadáns.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Ao longo do curso promoveranse diferentes actividades complementarias e extraescolares tendentes au unha adecuada consecución dos resultados de aprendizaxe previstos no currículo, na seguinte liña de actuación:

- Charlas sobre a realidade profesional en centros de atención a persoas en situación de dependencia, a cargo de persoal técnico en exercicio.
- Charlas de profesionais que coñezan ou empreguen algunhas das técnicas ou procedementos específicos dalgunha unidade didáctica.
- Visitas a entidades que teñan como misión a atención de persoas en situación de dependencia.
- Participación en actividades formativas externas relacionadas coa atención psicosocial

10.Outros apartados

10.1) Flexiblización programación

A programación é un documento de traballo que sirve de guía do curso. Non obstante, esto non implica que sexa ríxida e estática.

É importante facer fincapé na flexibilidade da programación en canto a :

- Secuenciación de contidos ou actividades: non necesariamente se verán algunhas unidades na orde na que aparecen na programación. Por exemplo, aproveitando festivos que conlevan un menú específico, o alumnado terá oportunidade de traballar certos contidos da unidade correspondente a alimentación, interrumpindo outra unidade didáctica.

- As actividades de ensino-aprendizaxe, poderán modificarse ou cambiarse por outras que debido ás caracterísitcas do alumnado sexan máis oportunas.

- Algúns aspectos da avaliación poderanse modificar, sempre en base a principios educativos.

Calquera cambio, será avisado e razonado co alumnado, e levado a cabo de xeito consensuando.

- A presentación da programación farase o primeiro día de clase ao alujnado que conforma o grupo-clase.
ëstes firmarán un documento para que queden evidencias de que esta actividad realizouse por parte da profesora que imparte dito módulo.

- Por outra banda esta programación subirase dita a Intranet para que o alumnado poda vela cando estime oportuno .